

Тягун Станіслав

магістрант I курсу кафедри історії української та

зарубіжної музики,

ХНУМ імені І. П. Котляревського

Науковий керівник:

Драч Ірина Степанівна,

доктор мистецтвознавства, професор

ЗОЛОТА ДОБА ФРАНЦУЗЬКОГО ШАНСОНУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЕКРАННОГО ЖИТТЯ ШАРЛЯ АЗНАВУРА

Ключові слова: французький шансон, «золота доба», фільм, Шарль Азнавур.

23 жовтня 2024 року вийшов у прокат фільм «Месьє Азнавур» (розробники *Mandarin & Compagnie, Kallouche Cinéma*, реж. Фаб'єн Марсo та Мехді Ідір, 2024 р.) до 100-річчя від Дня народження культового французько-вірменського співака, автора пісень та актора. До створення були залучені люди, які мають родинні зв'язки з Ш. Азнавуром: продюсер Жан-Рашид Каллуш одружений на його доньці – Каті. Режисерів для зйомки обирав сам Маестро незадовго до відходу у вічність в 2018 році. Виконавець головної ролі Тагар Рахім був особисто запрошений та обраний сином співака¹⁰. Актор декілька років вивчав творчість шансон'є за відеозаписами, особливості рухів, міміки, жестів, вчився грати на фортепіано, занурюючись в образ головного героя.

За даними газети *The Guardian*, Шарль Азнавур був причетним до релізу близько 1400 пісень, майже 1300 з них

¹⁰ <https://www.lefigaro.fr/musique/mischa-aznavour-tahar-rahim-en-charles-aznavour-c-est-la-classe-20230405>

на його слова та музику¹¹. Однак авторка саундтреку Варда Какон включила з них тільки сорок з сімдесяти композицій (з урахуванням обробок та аранжувань однакового матеріалу). Поруч з творчістю головного героя у фільмі звучать старовинні вірменські мотиви, пісні Ш. Трене, Е. Піаф, П. Роша, М. Емера, Ж. Делакура, П. Рівза та ряду інших авторів, з якими співпрацював Ш. Азнавур. Ця співпраця фактично сформувала співака і включила його, вірменина за походженням, у коло представників «золотої доби» французького шансону.

Подібно книзі, фільм складається з 5 розділів, що мають заголовки з назв пісень Шарля Азнавура. Так відзначаються періоди діяльності співака. Сюжет фільму не повторює зміст пісень, адже вони не домінують в екранному часі, а відзначають знакові події в його житті. Перша пісня – *“La deux guitares”* (Дві гітари)¹² звучить в сцені показу коротких фрагментів з дитинства до еміграції, де в родинному колі всі щасливі та невимушені. З самого початку це створює різкий контраст з тим, що станеться після, коли родина на довгий час потрапляє у злидні. Так головний герой починає свій шлях з нуля, не маючи жодних привілеїв. Друга пісня – *“Sa jeunesse”* (Її молодість)¹³ показує закоханість в його першу дружину в контрасті з важкими творчими буднями під час німецької окупації. Слово «молодість» характеризує не лише жінку, а й молодість як світлий період життя, що надто швидко минає. Ностальгія стесує гострі кути реальних подій, для яких пісня стає саундтреком.

¹¹ https://www.theguardian.com/world/2018/oct/01/charles-aznavour-french-singer-dies-aged-94?utm_source=chatgpt.com

¹² Charles Aznavour - *Les deux guitares* (1994) (00:01:40).

¹³ Charles Aznavour - *Sa jeunesse* (1994) (00:10:35).

Вперше герой стикається з внутрішнім конфліктом, де глибокі почуття та творчі успіхи ставлять його перед вибором між кар'єрою та родиною. Третя пісня "*La Bohême*" (Богема)¹⁴ буквально відтворює атмосферу роботи з Едіт Піаф, часті вечірки, зібрання, все те, що включає богемний спосіб життя. Але сама пісня не звучить в цьому розділі. Зустрівши впливових людей у творчій сфері, головний герой намагається стати частиною нової спільноти. Все, що йому довелося пережити, є «обрядом ініціації» у новому, бажаному світі. Четверта пісня – "*Je m'voyais déjà*" (Я вже себе бачив)¹⁵ стає поворотним моментом в кар'єрі, де після років поневірянь, нарешті, настав очікуваний триумф. Бажаючи більшого визнання, герой впадає в творчу кризу, коли перехід на вищий рівень здається неможливим, однак лише він дасть поштовх до більшого, подолає зневіру та дасть ствердження в очах суспільства. П'ятий останній розділ пов'язаний з піснею "*Emmenez-moi*" (Забери мене)¹⁶ підсумовує все, що робив головний герой. Висота досягнута, всі мрії та очікування виправдались.

Вибір цих пісень утворює міфічну структуру життя героя, який пройшов всі труднощі, здолав травми та кризи і досягає своєї мети, стає напівбогом для світу. Композиційна лінія фільму вибудована як шлях «через терни до зірок». Головний герой проявляє себе в чужій країні, стикаючись з гоніннями, упередженнями оточуючих та внутрішнім конфліктом: балансуванням між розвитком кар'єри, свого таланту і сім'єю, особистим життям. Маленькими кроками він досягає мети, час від часу приймаючи важкі рішення. Підйом до нового етапу розриває старі зв'язки, щоб

¹⁴ Charles Aznavour - *La Boheme* - B&W - HQ Audio (00:29:45).

¹⁵ Charles Aznavour - *Je m'voyais déjà* (1994) (00:59:45).

¹⁶ Charles Aznavour - *Emmenez-moi* (1994) (01:28:05)

створити нові. Натомість з'являються і нові труднощі: він знову стверджує себе в нових горизонтах. Овіяний славою, герой ідеалізується та назавжди залишається піднесеним до Пантеону безсмертних. Перехід від екранного Ш. Азнавура до справжнього завершує фільм нарізкою документальних кадрів з важливих моментів життя, виступів та місць. Звісно, що цей прийом є часто вживаним і типовим для такого типу біографічних драм, але тут це додає семантичного навантаження.

Унікальна постать, неповторні перипетії життя, розподілені на окремих сторінках книги немов нариси перетворюються на пентаграму життя, що складає меморіал не людині, не митцю, а зірці.

Хе Нілінь,
аспірантка 2 року навчання кафедри теорії музики,
ХНУМ імені І. П. Котляревського,
науковий керівник – Александрова Оксана Олександрівна,
доктор мистецтвознавства, професор

ШКОЛИ ГРИ НА ПІПІ В КИТАЇ: ТРАДИЦІЇ І НОВАТОРСТВО

Піпа є одним із найрепрезентативніших національних музичних інструментів Китаю. Він має довгу історію, містить глибоку традиційну культурну спадщину та втілює багатий гуманістичний дух. З давніх часів і до сьогодення мистецтво гри на піпі передається з покоління в покоління, і його традиції продовжують розвиватися.

Озираючись на історію успадкування піпи в сучасний час, викладання піпи загалом досягло значного прогресу, що видно з наступних аспектів. Успадкування гри на цьому інструменті поступово порушило стару традицію передачі навичок лише від батька до сина або від майстра до учня в